SKLEP KOMISIJE

z dne 7. aprila 2011

o podaljšanju prehodnega obdobja v zvezi s pridobitvijo kmetijskih zemljišč v Latviji

(Besedilo velja za EGP)

(2011/226/EU)

EVROPSKA KOMISIJA JE –

ob upoštevanju Pogodbe o pristopu Češke, Estonije, Cipra, Latvije, Litve, Madžarske, Malte, Poljske, Slovenije in Slovaške,

ob upoštevanju Akta o pristopu Češke, Estonije, Cipra, Latvije, Litve, Madžarske, Malte, Poljske, Slovenije in Slovaške in zlasti poglavja 3 Priloge VIII k Aktu,

ob upoštevanju prošnje Latvije,

ob upoštevanju naslednjega:

(1) V skladu z Aktom o pristopu iz leta 2003 lahko Latvija pod pogoji, določenimi v Aktu, še sedem let po pristopu, tj. do 30. aprila 2011, ohrani v veljavi prepovedi, na podlagi katerih fizične in pravne osebe iz drugih držav članic EU, ki nimajo sedeža ali niso registrirane ali nimajo poslovalnice ali agencije v Latviji, ne smejo pridobiti kmetijskih zemljišč. Gre za začasno izjemo od prostega pretoka kapitala, ki je zagotovljen s členi 63 do 66 Pogodbe o delovanju Evropske unije. Prehodno obdobje se sme podaljšati samo enkrat, in sicer za obdobje do treh let.

(2) Latvija je 6. decembra 2010 zaprosila za podaljšanje prehodnega obdobja v zvezi s pridobitvijo kmetijskih zemljišč za tri leta.

(3) Glavni razlog za prehodno obdobje je bila potreba po zaščiti družbenoekonomskih razmer za kmetijske dejavnosti po uvedbi enotnega trga in prehodu na skupno kmetijsko politiko v Latviji. Namen prehodnega obdobja je bil zlasti odpraviti pomisleke glede možnega vpliva na kmetijski sektor, ki bi ga lahko imela liberalizacija pridobitve kmetijskih zemljišč zaradi začetnih znatnih razlik med cenami zemljišč in prihodki v primerjavi z Belgijo, Dansko, Nemčijo, Irsko, Grčijo, Španijo, Francijo, Italijo, Luksemburgom, Nizozemsko, Avstrijo, Portugalsko, Finsko, Švedsko in Združenim kraljestvom (v nadaljnjem besedilu: EU-15). Poleg tega je bilo prehodno obdobje zasnovano, da bi olajšalo postopek vračanja in privatizacije kmetijskih zemljišč kmetom. Komisija je že v poročilu z dne 16. julija 2008 o Pregledu prehodnih ukrepov za pridobitev kmetijskih nepremičnin, določenih v Pristopni pogodbi iz leta 2003 (v nadaljnjem besedilu: vmesni pregled iz leta 2008), poudarila, kako pomembno je, da se navedena reforma kmetijstva zaključi do konca predvidenega prehodnega obdobja ([1]).

(4) Po podatkih Eurostata so cene kmetijskih zemljišč v Latviji nižje od cen kmetijskih zemljišč v EU. Popolno zbližanje prodajnih cen kmetijskih zemljišč ni bilo niti pričakovano niti ni veljalo za potreben predpogoj za končanje prehodnega obdobja. Kljub temu so občutne razlike v cenah kmetijskih zemljišč med Latvijo in EU-15 take, da lahko otežijo nemoten napredek pri zbliževanju cen.

(5) Podobno kot v primeru ravni cen kmetijskih zemljišč podatki Eurostata kažejo tudi, da še obstaja razkorak glede BDP na prebivalca pri standardu kupne moči med Latvijo in EU-15. Torej so obstoječe cene kmetijskih zemljišč v Latviji za prebivalce Latvije glede na njihovo kupno moč visoke.

(6) Prav tako je problem tudi obstoječa nižja konkurenčnost latvijskega kmetijskega sektorja v primerjavi s kmetijskim sektorjem v EU-15, ki ga še stopnjujejo težave pri dostopu do finančnih virov in visoke obrestne mere za komercialne kreditne linije za pridobitev kmetijskih zemljišč (po podatkih latvijskih organov oblasti je bila leta 2009 njihova letna raven 15 %).

(7) Poleg tega po podatkih, ki so jih predložili latvijski organi oblasti in temeljijo na latvijski državni geodetski službi, od 1. januarja 2010 kmetijska zemljišča predstavljajo 37,7 % celotnega ozemlja države, gozdovi pa pokrivajo 45,8 % njenega ozemlja. Leta 2007 so kmetje imeli v lasti 62 % kmetijskih zemljišč, 26,6 % pa jih je bilo v najemu. Medtem ko so kmetijska zemljišča v Latviji že večinoma v zasebnih rokah, pa postopek vračanja lastninskih pravic in zemljiška reforma na podeželskih območjih še nista zaključena.

([1]) COM(2008) 461 konč., 16. julij 2008.

(8) Pomanjkanje jasnosti glede lastninskih pravic neizogibno otežuje zemljiške posle in konsolidacijo kmetijskih posesti. Drobljenje zemljišč pa posledično še prispeva k slabši konkurenčnosti in vodi k manj tržno usmerjenim kmetijam. V tem kontekstu podatki Eurostata kažejo, da je v Latviji povprečna površina izkoriščanega kmetijskega zemljišča na kmetijo, kljub potekajoči postopni konsolidaciji zemljišč in povečanju od 10 ha na 16 ha na kmetijo med letoma 2001 in 2007, še vedno manjša kot v drugih državah članicah EU, kjer je povprečje leta 2007 znašalo do, na primer, 60 ha na Danskem, 46 ha v Nemčiji in 43 ha na Švedskem.

(9) Nedavna svetovna finančna in gospodarska kriza je prav tako negativno vplivala na gospodarstvo Latvije. Pomanjkanje povpraševanja, ki mu je sledil močan padec prodajnih cen kmetijskih proizvodov v času, ko so cene surovin ostale na enako visoki ravni, kot so bile leta 2008, je še dodatno poslabšalo že tako slabši položaj latvijskih kmetov v primerjavi s kmeti iz EU-15.

(10) Glede na navedeno se lahko pričakuje, kar predvidevajo tudi latvijski organi oblasti, da bo odprava omejitev s 1. majem 2011 pomenila pritisk na cene zemljišč v Latviji. Obstaja torej nevarnost resnih motenj na latvijskem trgu kmetijskih zemljišč ob koncu prehodnega obdobja.

(11) Podaljšanje prehodnega obdobja iz poglavja 3 Priloge VIII k Aktu o pristopu iz leta 2003 za tri leta bi bilo zato treba odobriti.

(12) Da bi trg v celoti pripravili na liberalizacijo, je tudi v neugodnih gospodarskih razmerah še vedno izjemnega pomena spodbujanje izboljšanja dejavnikov, kot so kreditne in zavarovalniške storitve za kmete, ter dokončanje strukturne reforme kmetijstva v prehodnem obdobju, kot je bilo poudarjeno že v vmesnem pregledu iz leta 2008.

(13) Povečan dotok tujega kapitala bi s sabo prinesel potencialne koristi tudi za kmetijski trg v Latviji, saj je bil odprt enotni trg vedno v središču evropske blaginje. Kot je poudarjeno v vmesnem pregledu iz leta 2008, bi imele tuje naložbe v kmetijski sektor tudi pomembne dolgoročne učinke na zagotavljanje kapitala in znanja ter izkušenj, delovanje zemljiških trgov in kmetijsko produktivnost. Postopno rahljanje omejitev glede tujega lastništva v prehodnem obdobju bi prav tako prispevalo k pripravi trga na popolno liberalizacijo.

(14) Zaradi pravne varnosti in da bi se izognili pravni praznini v nacionalnem pravnem sistemu Latvije po koncu sedanjega prehodnega obdobja, bi ta sklep moral začeti veljati na dan objave v *Uradnem listu Evropske unije* –

SPREJELA NASLEDNJI SKLEP:

Člen 1

Prehodno obdobje v zvezi s pridobitvijo kmetijskih zemljišč v Latviji iz poglavja 3 Priloge VIII k Aktu o pristopu iz leta 2003 se podaljša do 30. aprila 2014.

Člen 2

Ta sklep začne veljati na dan objave v *Uradnem listu Evropske unije*.

V Bruslju, 7. aprila 2011

Za Komisijo

Predsednik

José Manuel BARROSO